

امام مهدی در قرآن

مقدمه:

مهدویت واژه‌ای عربی در مصدر صناعی است؛ یعنی مجموعه‌ای از مفاهیم و موضوعات مربوط به حضرت مهدی (عج)؛ مانند ولادت، یاران حضرت، ویژگی‌های قبل و بعد از ظهور و ...

اهمیت و ضرورت طرح مباحث مهدویت با توجه به آیات و روایات، به قبل از خلقت انسان بر می‌گردد.

❖ اهمیت و جایگاه امام:

در آیه ۳۰ سوره بقره، خداوند می‌فرماید: «و چون پروردگار تو به فرشتگان گفت: من در زمین جانشینی خواهم گماشت. [فرشتگان] گفتند: آیا در آن کسی را می‌گماری که در آن فساد انگیزد و خون‌ها بریزد و حال آنکه ما با ستایش تو [تو را] تنزیه می‌کنیم و به تقدیست می‌پردازیم. فرمود: من چیزی می‌دانم که شما نمی‌دانید.»

۳ دلیل برای ابهام و اعتراض ملائکه وجود دارد:

- شناختی که نسبت به این موجود از گذشته داشتند.
- علمی که از آینده این موجود داشتند.
- ماهیت وجودی آن (مفسد و خون ریز) را می‌شناختند.

اما در حقیقت شأن ملائکه بالاتر از این است که اعتراض کنند؛ بلکه با توجه به نداشتن علم و آگاهی، برایشان سوال ایجاد شد و پرسیدند، تا عبادتشان آگاهانه باشد. بنابراین دو سوال، مطرح کردند:

۱. خداوند تویی که قادر مطلق هستی و می‌توانی بهترین را بیافرینی، چرا موجودی ضعیف آفریدی؟
۲. چگونه یک موجود مفسد، جانشین تو که پاک و منزّه هستی، می‌شود؟

در آیه ۳۱ سوره بقره آمده است: «خداوند کل اسماء را به آدم داد، سپس به ملائکه عرضه کرد [و ملائکه نتوانستند اسماء را بگیرند] آن زمان بود که ملائکه سجده کردند.»

انسان متشکل از جسم و روح است و با داشتن اسماء، در جایگاه حقیقی انسان قرار می‌گیرد.

منظور از «اسماء» در این آیه چیست؟

از امام صادق (ع) درباره‌ی «الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى» در آیه ۸ سوره طه پرسیدند.

امام فرمودند: «به خدا قسم، ما اسماء الحسنی هستیم.»

در تفسیر المیزان، در ذیل آیه ۳۰ و ۳۱ سوره بقره آمده است که: «از رسول خدا سوال شد، اولین مخلوقی که خداوند آفرید چیست؟ فرمودند: در ابتدا خدا بود و هیچ نبود، سپس خداوند اراده کرد که بیافریند، پس خالق شد. اولین مخلوق خدا نور من است.»
نور؛ آنچه آشکار است و آشکار کننده غیر خود می‌باشد.

رسول خدا، در جایی دیگر آمده است که فرمودند: «اولین مخلوق خدا عقل است. آنگاه خدا نور مرا مشتق کرد و نور علی را آفرید، نور علی را مشتق کرد، فاطمه را آفرید، فاطمه و علی نورشان عجین شد و حسنین و اهل بیت آفریده شدند. در نهایت از انوار نور من، نور انبیاء، ملائکه و آسمان و زمین و... آفریده شدند.»

قوه تشخیص، وجود پیامبر (ص) است.

پیامبر اکرم (ص) واسط بین خدا و همه‌ی مخلوقات است.

پیامبر می‌فرمایند: «منم که حق را از باطل، خوب را از بد و درست را از غلط برای شما تبیین می‌کنم. وجود من مقدم بر وجود همه موجودات است؛ چرا که هیچ موجودی بدون حجت نباشد و هیچ موجودی بدون هدایتگر نباشد و... اگر حجت خدا نباشد، زمین اهلس را در هم می‌پیچد.»

حجت یعنی برهان، راهنما و مبین. حجت مطلق، نور اول است و نور اول، واسطه فیض است. هر چه در عالم ایجاد می‌شود، فیض خداست.

امروز قلب تپنده‌ی عالم، امام زمان (عج) است.

اینکه فرموده‌اند: مثل مهدی، مثل خورشید است؛ یعنی او منبع فیض الهی است.

❖ خلقت انسان و اولین دشمنی:

از امام صادق (ع) سوال شد: چند گروه قبل از انسان روی زمین زندگی می‌کردند و رفتند؟ حضرت فرمودند: هزار، هزار. پرسیدند: موجود قبل از انسان چه نام داشت؟ فرمودند: نَسَناس. زمان انقراض نَسَناس، خداوند ملائکه را فرستاد تا طومار آنها را درهم بپیچند. موجودی را دیدند که خیلی عبادت می‌کرد، به فرمان خداوند او را به بالا بردند. نامش، هارس (ابلیس) بود. این موجود هزاران سال در آسمان زندگی کرد و به عبادت خداوند پرداخت. ابلیس از ملائکه نبود. فلذا زمانی که گفته شد بر انسان سجده کنید، در نهایت همه سجده کردند و ابلیس ابا کرد، استکبار ورزید و به انسان حسادت کرد و سجده نکرد.

❖ دلیل حسادت ابلیس:

زمانی که خداوند فرمود: نور اهل بیت را در وجود انسان قرار می‌دهم، ملائکه از این حقیقت خوشحال شدند و گفتند: این نور، معلم ماست، حجت تو بر ماست و سجده کردند. اما ابلیس حسادت کرد و گفت:

چرا به او می‌دهی و به من نمی‌دهی؟ خداوند فرمود: چرا به تو بدهم؟ گفت: چون من از او بهترم، من از آتشم؛ او از گل است. خداوند فرمود: می‌خواهم به او بدهم و صاحب فضیلت شود و تو باید سجده کنی. گفت: اگر سجده نکنم چه می‌شود؟ فرمود: از درگاهم رانده می‌شوی. گفت: پس عباداتم چه می‌شود؟ فرمود: به تو فرصت می‌دهم تا وقت معلوم.

ملائکه راهی جز از طریق انسان، برای تقرب به خداوند ندارند؛

چرا که نمی‌توانند جز از طریق نور، این تقرب را پیدا کنند، و این نور در وجود انسان است.

انسانی که نور را به تمامی در وجودش دارد، می‌شود مقتدای عالم، **انسان کامل**.

انسان کامل کسی است که نور اول در وجود اوست. این نور استمرار دارد تا زمانی که کار عالم به خاتمه برسد.

❖ روزگار حضرت نوح و عصر ظهور:

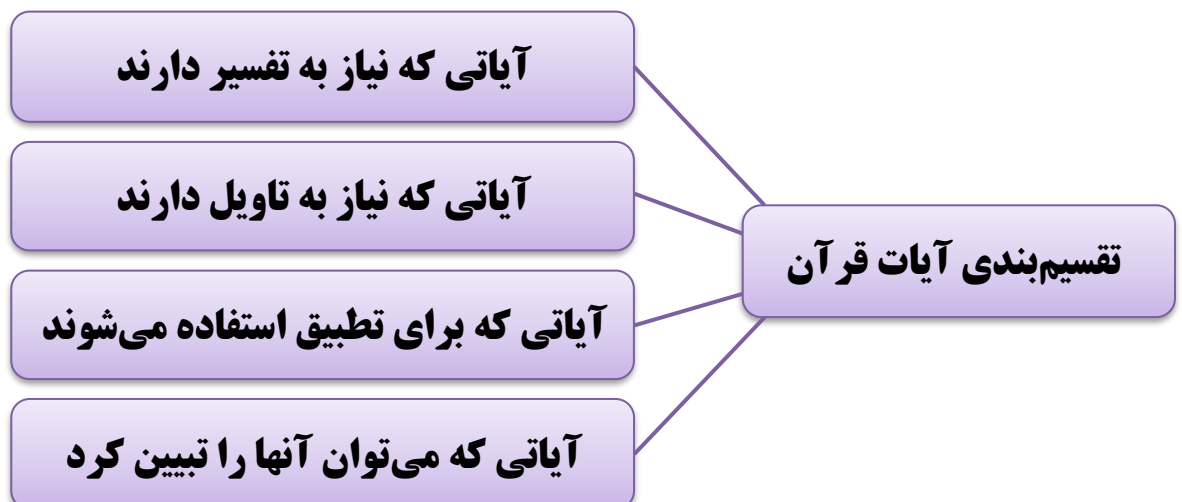
هدایت قوم نوح، قبل از طوفان، ۹۵۰ سال به طول انجامید. در نهایت وقتی حضرت نوح (ع) از هدایت آنها ناامید شد، آنها را نفرین کرد و گفت: خدایا یک کافر در زمین باقی نگذار.

این دوران خیلی شبیه به دوران قبل از ظهور حضرت مهدی (عج) می‌باشد. پیروان حضرت دورانی طولانی را همراه با سختی‌های فراوان سپری می‌کنند، تا ظهور شکل بگیرد و همه ستمگران نابود گردند. خداوند در آیه ۵۵ سوره نور می‌فرماید: «...حتما آنان را در این سرزمین، جانشین قرار دهد، همانگونه که کسانی را که پیش از آنان بودند جانشین قرار داد...»

دوران حضرت نوح، بعد از طوفان؛ تنها زمانیست که مومنین حاکم مطلق زمین بودند.

رهبر معظم انقلاب، نیز فرمودند: «دوران ما شبیه به دوران حضرت نوح (ع) است.»

بررسی آیات قرآن:

• آیاتی که نیاز به تفسیر دارند:

برای تفسیر این آیات، ظاهر آیه را تشریح می‌کنند.

• آیاتی که نیاز به تاویل دارند:

شامل باطن آیات است که جز معصوم، کسی نمی‌تواند تاویل آیه را بیان کند. به عنوان مثال خداوند در آیه ۴۱ سوره الرحمن می‌فرماید: «تبهکاران از سیمایشان شناخته می‌شوند و...» تفسیر آیه، قیامت است. ولی تاویل آن، به روز ظهور مهدی (عج) اشاره دارند، که همه چیز آشکار، و نفاق برداشته می‌شود.

• آیاتی که برای تطبیق استفاده می‌شوند:

حکم کلی، تطبیق بر مصادیق متعدد است. در آیه ۵۴ سوره مائده آمده است که: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید هر کس از شما از دین خود برگردد، به زودی خدا گروهی [دیگر] را می‌آورد که آنان را دوست می‌دارد و...»

دیگر به یاران حضرت مهدی (عج) نیز نسبت داده شده است؛ چون با مشخصات در روایت داریم منظور از این گروه، ایرانیان هستند و در روایتی یاران حضرت نیز قابل تطبیق است.

• آیاتی که می‌توان آنها را تبیین کرد:

در قرآن کریم، به طور خاص، آیاتی در مورد امام زمان نیامده است، اما می‌تواند این موضوع را، با تبیین آیات دیگر، تایید و روشن کند.

آیاتی که سخن گفتن مسیح در گهواره را بیان می‌کند، قابل تبیین به حضرت مهدی (عج) است و اینکه حضرت یحیی (ع) در ۴ سالگی به نبوت رسید، در مورد به امامت رسیدن حضرت مهدی، در ۵ سالگی قابل تبیین است.

آیه تطهیر:

خداوند در آیه ۳۳ سوره احزاب می‌فرماید: «... خدا فقط می‌خواهد آلودگی را از شما خاندان [پیامبر] بزداید و شما را پاک و پاکیزه گرداند»

«پَیْرید»، اراده خداوند است که به دو شکل تکوینی و تشریحی می‌باشد. در اراده تکوینی، خداوند اراده می‌کند و می‌شود. اراده تشریحی، مربوط به شرعیات است و انجام دهنده‌ی آن، انسان است.

خداوند در این آیه می‌فرماید:

همه‌ی شما باید تلاش کنید، پاک باشید، یاد بگیرید و فراموش نکنید؛

اما اهل بیت را خودم پاک می‌کنم، یادشان می‌دهم و به یادشان می‌آورم.

من اراده کرده‌ام که فقط شما اهل بیت را پاک کنم.

چرا خداوند اراده کرده است اهل بیت را پاک کند؟!

آیات ۷۷ تا ۷۹ سوره واقعه، پاسخ این سوال است: «این قطعا قرآنی است ارجمند، در کتابی نهفته، که جز پاک‌شدگان بر آن دست ندارند»

تطهیرشدگان، اهل بیت هستند و پاک شدند تا دستشان به قرآن برسد و قرآن را برای مردم تفسیر کنند.

سوره قدر:

در تفسیر سوره قدر آمده است، «لیله القدر»، فاطمه (س) است. «لیله» یعنی فاطمه و «القدر» یعنی الله. «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» یعنی، ما قرآن را در فاطمه نازل کردیم. تاویل آیه این است که قرآن در وجود فاطمه (س) تفسیر می‌شود؛ یعنی اگر فاطمه نباشد، حسن (ع) و حسین (ع) وجود ندارد؛ اهل‌بیتی نیست، که بخواهد دین را پا برجا بدارند.

تدریس استاد رجبی

موضوع: امام مهدی در قرآن

خلاصه و چکیده مطالب ارائه شده در کلاس‌های آموزشی معارف مهدویت

تهیه شده در واحد مهدویت موسسه مصاف، مهدیاران [@Mahdian](https://www.mahdian.com)